

añkštas «îngust», lat. *angustus*; *š* > *s* (după *i*, *u*): *lýsė* «răzor, strat, lanț (de munți)»; *sausas* «uscat, sec»; *Jusu* (gen. pl. al pronumelui *tū* «tu»).

Autorul arată însă că în lituană există atît cuvinte, care-l conțin pe *s* în loc de *š* după *r*, *k*, cit și cuvinte, care au *s*, în loc de *š* în poziție intervocalică. Cf. exemple ca: lit. *garšas* «sunet», *vieversys* «ciocirle», *maišas* «blană», v. sl. *měcha*, rus. *mex*, *riešutas* (*riešutys*) «alună», rus. *opex*, *kermušė* «mălin», rus. *Чепеыxa*, pol. *trzemcha* etc. «Excepțiile» acestea sînt explicate de J. Otrebski prin analogie, dar și prin influența exercitată asupra limbii lituaniene literare de dialectele de tranziție (lituano-letone), existente într-o fază mai veche, dialecte în care trecerea lui *š* (din i-e. *s*) la *s* se produsese în toate cazurile, adică și după consoanele *r*, *k*.

Trecînd la analiza cuvintelor lituaniene cu *š* din *s* după *i* și *u*, J. Otrebski face următoarea remarcă: «Procesul transformării lui *š* în *s* a cuprins, în limbile prusiană și letonă, nu numai pe *š* din *s*, ci și pe *š* din indoeuropeanul *k'*; în aceste limbi ambii *š*, din *s* și din *k'*, erau, probabil, pe atunci unul și același sunet -*š* dur. În limba lituaniană *š* din *k'* s-a păstrat netrecut la *s*, deoarece în epoca prefacerii lui *š* secund în *s*, el era, după toate probabilitățile, un sunet încă moale -*š*, prin urmare, se deosebea de *š* dur provenit din *s*. Luînd în considerație acest lucru, am putea presupune că nu putea trece la *s* nici acel *š* moale, care se formase din grupul *š* (din *s*) + *i* («iod»). Un asemenea *š* s-a velarizat mult mai tîrziu, concomitent cu *š* din indoeuropeanul *k'*. Dar pe atunci procesul *š* > *s* încetase de a mai acționa»¹.

Încheind discuția mai veche în legătură cu tratamentul lui *s* în indo-iraniană și balto-slavă, E. Gheorghiev scria: «Toate aceste dificultăți ar putea fi foarte ușor înlăturate, dacă s-ar accepta că fenomenele expuse mai sus² s-au produs independent și în perioade diferite în limbile indo-iraniene și balto-slave: cauze asemănătoare provoacă rezultate identice»³. Același lucru este relevat și de V. Gheorghiev⁴. El arată că există motive serioase să presupunem că trecerea lui *s* la *š* sau *ch* a avut loc independent și în etape diferite în slavă și indo-iraniană. De exemplu, transformarea lui *s* în *ch* se observă nu numai în slavă, ci și în unele dialecte indiene, fără ca între ele⁵ să existe legături genetice așa de strîns ca între baltică și slavă ori între balto-slavă și germanică⁶. În afară de aceasta, s-ar putea admite aici și o influență ulterioară a iranienilor asupra slavilor. În orice caz, fenomenul nu poate pleda în favoarea înrudirii mai apropiate dintre balto-slavă și indo-iraniană⁷.

3. După H. Hirt și H. Arntz, *pierderea aspirației*, care a avut drept rezultat confundarea ocluzivelor aspirate cu ocluzivele simple, existente în indo-europeană ca foneme autonome, ar constitui un indiciu al apropierii mai mari dintre balto-slavă și indo-iraniană.

Se știe însă că în ramura indică fenomenul nu s-a produs: aici *bh*, *dh* și *gh* s-au păstrat. Cf. v. sl. *byti* «a fi», lit. *būti*, let. *būt*, dar scr. *ābhūt* «a fost»,

¹ *Op. cit.*, p. 33.

² Trecerea lui *s* la *š* sau *ch*.

³ *Op. cit.*, p. 13.

⁴ *Исследования...*, p. 235.

⁵ Adică între limbile slave și dialectele indiene.

⁶ Faptul fusese semnalat încă de Lasiezius în «Indogermanische Forschungen», LI, p. 196. Cf. și E. GHEORGHIEV, *op. cit.*, p. 12.

⁷ Vezi însă indoielile lui E. GHEORGHIEV, *op. cit.*, p. 13. Cf., în schimb, *Вопросы методики...*, p. 121—124, unde se vorbește de tendințe paralele în diverse limbi indo-europene.